

خیلواکی

استقلال

www.esteglaal.net

از منابع دیگر

دوشنبه ۰۹ مارچ ۲۰۲۶

مجتبی خامنه ئی، چهره ای که از سایه به مرکز

معادلات قدرت جمهوری اسلامی نزدیک شد

دومین پسر علی خامنه ئی، رهبر پیشین جمهوری اسلامی، در سال های اخیر به یکی از چهره های مهم در معادلات قدرت در جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است. هرچند مجتبی خامنه ئی دهه ها بیشتر در پشت صحنه فعالیت می کرد و حضور علنی محدودی داشت، تحولات سیاسی داخلی و منطقه ای، بخصوص مسئله جانشینی رهبری، موجب شد که نام او بیش از گذشته در تحلیل ها و گزارش ها مطرح شود.

البته تجربه احمد خمینی، فرزند بنیان گذار جمهوری اسلامی، نیز اغلب به عنوان نمونه ای هشدار دهنده مطرح بوده است. احمد خمینی در سال های پایانی عمر روح الله خمینی یکی از چهره های بانفوذ در ساختار قدرت جمهوری اسلامی محسوب می شد و بسیاری او را گزینه بالقوه برای نقش های مهم در آینده نظام می دانستند.

با این حال، پس از درگذشت آیت الله خمینی در سال ۱۹۸۹، جریان تحولات سیاسی به گونه ای پیش رفت که علی خامنه ئی به رهبری رسید و احمد خمینی به تدریج از ساختار اصلی قدرت کنار گذاشته شد. او به عنوان نماینده رهبر در شورای عالی امنیت ملی فعالیت کرد و نظارت بر آرامگاه پدرش را بر عهده داشت. در سال ۱۹۹۵، احمد خمینی در سن ۵۰ سالگی به طور ناگهانی در اثر سکته قلبی درگذشت، مرگی که در برخی روایت ها مشکوک توصیف شده است.

این تجربه در فضای سیاسی جمهوری اسلامی به عنوان نمونه ای از سرنوشت فرزندان رهبران مطرح می شود و مجتبی خامنه ئی نیز از چنین پیشینه ای آگاه است.

مجتبی خامنه ئی با دختر غلامعلی حداد عادل، رئیس پیشین مجلس شورای اسلامی، ازدواج کرده است. این پیوند خانوادگی او را به یکی از شبکه های مهم سیاسی در ساختار قدرت ایران متصل می کند. در میان فرزندان رهبر پیشین جمهوری اسلامی، مجتبی قدرتمندترین آن ها توصیف می

شود. سایر پسران علی خامنه‌ئی نیز در حوزه‌های مختلف فعال‌اند، اما میزان نفوذ آن‌ها کمتر از مجتبی‌ارزیابی می‌شود.

مسعود خامنه‌ئی، که با خواهرزاده‌ی کمال خرازی، وزیر امور خارجه‌ی پیشین جمهوری اسلامی، ازدواج کرده است، در برخی گزارش‌ها فردی فعال در دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب معرفی شده است. مصطفی خامنه‌ئی که با دختر آیت‌الله عزیز خوشوقت ازدواج کرده است، بیشتر وقت خود را صرف فعالیت‌های حوزوی و مطالعات دینی می‌کند. میثم خامنه‌ئی نیز که با دختر محمود لولاجیان، از تجاران شناخته شده بازار تهران، ازدواج کرده است، در برخی روایت‌ها فردی دارای فعالیت سیاسی توصیف شده است، اما نفوذ او کمتر از مجتبی‌ارزیابی می‌شود.

مجتبی در سال ۱۹۶۹ در مشهد متولد شد و در قم به تحصیل علوم دینی پرداخت و زیر نظر آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی آموزش دید. مصباح یزدی که در سال ۲۰۲۱ درگذشت، از چهره‌های سرسخت جناح تندرو بود که از توسعه سلاح هسته‌ئی دفاع می‌کرد.

در واقع، نام مجتبی در سال ۲۰۰۹ سر زبان‌ها افتاد، زمانی که به سازماندهی تقلب انتخاباتی کمک کرد. او همچنین در سرکوب «جنبش سبز» که در اعتراض به نتیجه انتخابات شکل گرفت نقش داشت.

او رابطه‌ای بسیار نزدیک با فرماندهان سپاه پاسداران دارد و همچنین با شبکه‌های مالی تحت کنترل رهبر جمهوری اسلامی کامل آشنا است. در سال ۲۰۱۹، امریکا مجتبی خامنه‌ئی را تحریم کرد، به دلیل اینکه به عنوان نماینده رهبر جمهوری اسلامی فعالیت می‌کرد، باوجود اینکه جز فعالیت در دفتر پدرش هرگز به سمتی دولتی انتخاب یا منصوب نشده بود.

در سال ۲۰۲۱، با انتخاب ابراهیم رئیسی به سمت رئیس‌جمهور، بسیاری از ناظران رئیسی را گزینه بدیهی برای جانشینی رهبر جمهوری اسلامی می‌دانستند. رئیسی در ساختار جمهوری اسلامی سابقه حضور در دو شاخه مهم حاکمیت را داشت: قوه قضائیه و ریاست جمهوری. به همین دلیل، از نظر سوابق اجرایی، یکی از گزینه‌های برجسته برای رهبری آینده محسوب می‌شد. با این حال، در ساختار سیاسی جمهوری اسلامی، ریاست جمهوری اغلب جایگاهی است که بخش عمده‌ای از مسئولیت‌ها و انتقادهای عمومی متوجه آن می‌شود. تجربه‌ی روسای جمهور پیشین، از جمله حسن روحانی، نشان داده است که این جایگاه می‌تواند به تضعیف موقعیت سیاسی افراد منجر شود.

در سال ۲۰۲۴، ابراهیم رئیسی در سانحه سقوط هلیکوپتر جان خود را از دست داد. این حادثه یکی از رقبای احتمالی مجتبی خامنه‌ئی برای جانشینی رهبری را از صحنه سیاسی حذف کرد. پس از

این حادثه، گزارش ها حاکی از آن بود حضور عمومی مجتبی خامنه ئی افزایش پیدا کرده است. در همان سال ویدیویی منتشر شد که او درباره تصمیمش برای تعلیق کلاس های درس حوزوی اش توضیح می داد. این نخستین باری بود که او در یک ویدیو صحبت می کرد. پیش از آن، تصاویر منتشر شده از مجتبی بیشتر مربوط به حضورش در مراسم رسمی، مانند راهپیمایی روز قدس، بود. پس از انتشار این ویدیو، مجتبی بار دیگر در انظار عموم ظاهر شد. او همراه برادرانش در دیداری در دفتر حزب الله در تهران حضور پیدا کرد؛ دیداری که پس از کشته شدن هاشم صفی الدین، رئیس شورای اجرایی حزب الله، در حمله اسرائیل صورت گرفت. دفتر رهبر جمهوری اسلامی تصاویر این دیدار را منتشر کرد، اقدامی که در گذشته کمتر سابقه داشت. در همان دوره، تصاویر دیگری نیز منتشر شد که مجتبی را در حال عیادت از نیروهای حزب الله نشان می داد که در حمله انفجار پجرها و بی سیم ها در سال ۲۰۲۴ مجروح شده بودند.

بر اساس گزارش روزنامه القدس العربی، مجتبی خامنه ئی ممکن است میلیاردی باشد و علاوه بر حدود ۳۰۰ میلیون دلار طلا و الماس و حساب هایی در بانک های سوئیس، ثروت عظیمی در بانک هایی در امارات متحده عربی، سوریه، ونزوئلا و آفریقا داشته باشد. بخش زیادی از ثروت مجتبی خامنه ئی از مالیات فروش نفت به چین و هند به دست آمده است. گزارش ها حاکی از آن است که او در ماه جولای با استفاده از رمزارز، ۳۲۸ میلیون دلار به دبی منتقل کرده است.

سرمایه گذاری های او در سراسر جهان املاک ۱۰۰ میلیون پوندی در خیابان معروف به «خیابان میلیاردیها» در لندن را نیز شامل می شود. گفته می شود او در ایران بخشی از محله گران قیمت عباس آباد در شمال مرکزی تهران و همچنین زمین های وسیعی در نزدیکی شهر مشهد را در اختیار دارد. او همچنین یک طیاره جت خصوصی، یک بالگردهلی کوپتر برای سفرهای فوری، کاروانی از موترهای مرسدس، و تعدادی اسب دارد.

در فبروری ۲۰۲۶، هم زمان با آغاز عملیات خشم حماسی و حمله مشترک امریکا و اسرائیل به جمهوری اسلامی، گزارش های متناقضی درباره سرنوشت مجتبی خامنه ئی منتشر شد. برخی گزارش ها از کشته شدنش خبر می دادند، اما رسانه های دولتی جمهوری اسلامی بعداً اعلام کردند که او از حمله به بیت رهبری جان سالم به در برده است. گزارش ها حاکی از آن است که در این حمله، علی خامنه ئی، همسرش، دخترش، همسر مجتبی و چند تن دیگر از اعضای خانواده کشته شدند.

زنده ماندن مجتبی در چنین حمله ای در برخی روایت ها با حادثه سال ۱۹۸۱ مقایسه شده است، زمانی که علی خامنه ئی از یک سوء قصد جان سالم به در برد، اما دستش آسیب دید. آن زمان، برخی هواداران او را «شهید زنده» توصیف کردند و این حادثه به تقویت جایگاه سیاسی و انتخابش به ریاست جمهوری کمک کرد. در ادبیات سیاسی جمهوری اسلامی چنین نمادهایی اهمیت زیادی دارند و برخی تحلیلگران معتقدند رخداد مشابه می تواند موقعیت مجتبی را نیز تقویت کند.

گزارش هایی نیز منتشر شده است که مجلس خبرگان رهبری تحت فشار سپاه پاسداران مجتبی خامنه ئی را به عنوان رهبر انتخاب کرده است، هرچند تائید رسمی چنین خبری هنوز منتشر نشده است. در هرگونه روند انتقال قدرت، ارتباط نزدیک مجتبی با سپاه پاسداران می تواند نقش مهمی ایفا کند. گفته می شود او در سال های گذشته در ایجاد شبکه ای از متحدان در برخی نهاد های امنیتی و نظامی از جمله نیروی قدس سپاه، سازمان اطلاعات سپاه و قرارگاه ثارالله نقش داشته است. همچنین نشانه هایی وجود دارد که برخی جریان ها در داخل ساختار قدرت تلاش کرده اند جایگاه دینی او را برجسته تر نشان دهند. در برخی گزارش های رسانه ئی، هرچند به ندرت، از او با عنوان «آیت الله» یاد شده است، عنوانی که او به طور رسمی ندارد.

در سال های اخیر نیز پوسترهایی در تهران مشاهده شده است که از نامزدی مجتبی خامنه ئی برای رهبری حمایت می کردند. در جمهوری اسلامی، پیش تر نیز نمونه هایی از تلاش برای ارتقای جایگاه دینی برخی چهره ها دیده شده است. برای مثال، ابراهیم رئیسی در زمان ریاست قوه قضائیه و سپس ریاست جمهوری به تدریج با عنوان «آیت الله» خطاب می شد، در حالی که پیش تر عنوان او «حجت الاسلام» بود.

باوجود این تحولات، مسیر احتمالی مجتبی برای رسیدن به رهبری بدون مانع نیست. برخی گزارش ها حاکی از آن است زمانی که او در قم کلاس های فقه سطح عالی برگزار می کرد، برخی روحانیون به این اقدام عکس العمل منفی نشان داده بودند و آن را تلاشی برای تقویت موقعیت او در روند جانشینی تلقی کردند. در صورت مطرح شدن جدی نامش در مجلس خبرگان، چنین مخالفت هایی ممکن است دوباره صورت بگیرد.

با این حال، تجربه تاریخی جمهوری اسلامی نشان می دهد که داشتن عالی ترین مرتبه حوزوی لزوما شرط لازم برای رسیدن به مقام رهبری نبوده است. خود علی خامنه ئی نیز هنگام انتخاب به عنوان رهبر در سال ۱۹۸۹ از نظر جایگاه علمی در حوزه در سطح میانی قرار داشت.